XVII. évfolyam 1. szám

2019. január 25. | 5779. Svát 19. | ב"ה

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA

WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

A Dohány körzet érdekességei, hírei (5. és 8. oldal)

Szántó András: ugrans-migrans-emigrans 2. (10. oldal)

A budapesti nagygettó utolsó napjaira és felszabadítására emlékezünk

(2-3. oldal)

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Kardos Péter: Az életet hozták el nekünk!

Hetvennégy éve, január 18-án szabadult fel a budapesti gettó. A hagyományok szerint a Dohány utcai zsinagógában emlékeztünk e napra és a mártírokra. Az eseményen szokás szerint több honi politikus és külföldi diplomata is megjelent.

fotók: Szentgyörgyi Ákos

Ács Tamás, a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) elnöke azzal kezdte beszédét, hogy szülei családtagjai közül 28-ból csupán hárman tértek haza a deportálásokból. Majd arról beszélt, sokan úgy vélik, ennyi év múltán ideje lenne felejteni, és nem kellene évről-évre a múltat emlegetni, hiszen a borzalmakat átélt generáció már szinte kihalt. Leszármazottaik azonban génjeikben, lelkükben hordozzák szüleik, nagyszüleik szenvedéseit – fűzte hozzá. A túlélők utódainak kötelessége megemlékezni, és egyúttal emlékeztetni is a magyarországi holokauszt embertelenségeire, az elkövetők felelősségére. Ez várható el minden jóérzésű magyar állampolgártól és a történészektől is, akik közül egyesek hajlamosak átírni, megmásítani a dokumentált tényeket…

A BZSH elnöke kiemelte, azt kívánja, soha többet ne nyerhessen teret sem az országban, sem a világban oly eszme, amely egyes polgárokat pusztán vallásuk, származásuk vagy bőrszínük alapján kirekeszt, korlátozásuk céljából falakkal körülvett gettóba kényszerít.

Takács Szabolcs, a Miniszterelnökség uniós ügyekért felelős államtitkára úgy fogalmazott, a pusztán zsidóságuk miatt meggyilkolt honfitársaink tragédiája az egyik legsúlyosabb teher nemzetünk történelmében, amelyet soha nem feledhetünk. A múlt borzalmaira és a feledésre azonban semmi sem szolgálhat mentségül, a vészkorszak emlékezete közös felelősségünk és soha el nem felejthető örökségünk – tette hozzá. Hozzátette, Magyarországon él a legnagyobb zsidó közösség Közép-Európában, Budapesten áll a világ második legnagyobb zsinagógája és „virágzik a zsidó kulturális élet”. Rendszeresek a zsidó fesztiválok, és a kormány jelentős támogatást nyújt a zsinagógák felújítására és elhagyott zsidó temetők rendbehozatalára.

Kardos Péter főrabbi, holokauszt-túlélő felidézte, hogy 74 évvel ezelőtt a szovjet hadsereg katonái két gettót szabadítottak fel. A Dohány utca környékén lévőt és az úgynevezett nemzetközi gettót, amit akkor védett házaknak neveztek, a mai XIII. kerületben találhatók.

A gettó

A budapesti „nagy” gettó határait megszabó belügyminiszteri rendelet 1944. november 29-én jelent meg, a Dohány utca, Nagyatádi Szabó (ma Kertész) utca, Király utca, Csányi utca, Rumbach Sebestyén utca, Madách Imre út, Madách Imre tér és Károly körút által határolt területet december 10-én zárták le. A 4513 lakásban összezsúfolt emberek száma 1945 elején elérte a 70-80 ezret. A gettó 1945. január 18-i felszabadulásakor csak a Klauzál téren több mint 3000 temetetlen holttestet találtak. Az ostromot és a nyilasok rémuralmát 70 ezer ember élte itt túl.

„Felszabadítottak bennünket! Az életet hozták el nekünk! A szabadságot nem tudták, mert az, nekik sem volt!” – idézte Winston Churchill egykori brit miniszterelnököt.

Utóbbi nem volt palánkkal körülvéve, a házak kapuján tábla jelezte, melyik állam védelme alatt állnak az ott lakó zsidó emberek. A védelem azonban addig tartott, míg az első nyilas különítmény be nem tört és össze nem tépte a „Schutzpassot”, a követségek által kiadott védlevelet…

A főrabbi felidézte a gettó pincébe belépő – fasisztákat kereső – szovjet katonát, s a tőle kapott kenyeret, amely ugyan megsötétedett, s talán már friss sem volt, ám olyan jó ízűt azóta sem evett…

A megemlékezés a gyászolók kaddisának elmondásával, koszorúzással, s emlékmécsesek meggyújtásával, valamint az emlékezés köveinek elhelyezésével zárult a Wesselényi utcában található emléktáblánál.

Az alábbi linken megtalálják a beszédek teljes szövegét. Kardos Péter főrabbiét mindenképp olvassák el! Rendkívül megindító volt. Érthető, hogy rengetegen tették ki a facebook-on az üzenőfalukra.
http://www.dohany-zsinagoga.hu/?p=2331

IMAREND

Hétköznap: 7:30-kor kezdünk reggel,
az **esti ima időpontja** 17:00 óra, a Talmud-Tórában.
Az esti imák előtt fél órával, sakkal, kártyával,
kávéval és teával várjuk híveinket!
Péntek esti ima: 17:00-kor a **Hősök Templomban.**
Szombat reggeli ima a **Hősök Templomban:** Sachrisz: 9:30
Tóraolvasás: 10:00 Muszáf ima: kb. 10:45
Vasárnap reggeli ima: 8:00-kor, **esti ima:** 17:00-kor,
mindkettő a Talmud Tórában.
A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt
szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

január 26.	16:25	február 2.	16:35
február 9.	16:45	február 16.	16:55
február 23.	17:05		

Dombi Gábor

A pesti gettó utolsó napjai - Fejezetek a pesti gettó történetéből (3. rész)

A budapesti gettó felszabadulásának megemlékezéséről az előző oldalon olvashatnak. A Dohány zsinagóga gettókiállításának kurátora Dombi Gábor a felszabadulás előtti napokra tekintett vissza.

A gettó életének utolsó hete volt a legszörnyűbb a bezsúfolt zsidók számára, Magyarország. egyik leghidegebb telével. Az addig is szűkösen mért élelem jobbára elfogyott. Míg január 3-ig elszállíthatták a halottakat a salgótarjáni utcai temetőig, a harcok fokozódásával ez lehetetlenné vált. Az áldozatokat így a Kazinczy utcai Scheibel-féle fürdőben és üzlethelyiségekben halmozták fel. Amikor ezek január 12-ére megteltek, a Klauzál téren – a használaton kívüli víztárolóban –, és udvarokon gyűjtötték össze a halottakat, illetve ahol még maradt erő, ideiglenesen el is temették őket. Majd az utcán is halmokban álltak a holttestek.

A gettó már eddig is zsúfolt volt, de január 5-én megindult a nemzetközi gettó lakóinak menete Erzsébetváros felé. Először a svéd védettek egy része, másnap Portugália, Svájc és a Vatikán védelme alatt állók vonultak be a gettóba. Raoul Wallenbergnek január 7-én sikerült megállapodnia a nyilasokkal, hogy élelemért cserébe a védett zsidók is maradhatnak a védett házakban. De a nyilasok is elégedettek lehettek: szabad út nyílt a kiürült lakásokban maradt zsidó holmi eltulajdonítására, és a Klauzál téri átvizsgáláskor újabb rablásra adódott mód.

A gettó létszáma január 8-án 62 949 felnőtt és 6 759 gyermek volt (összesen 69 708). Egy visszaemlékezés szerint naponta 50-60 fő halt meg, de menekülők is folyamatosan érkeztek. A lakásokban elviselhetetlenné vált a zsúfoltság, szobánként tízen, vagy többen „lakhattak”, de december végétől a gettólakók a legtöbb idejüket a pincében töltötték a bombázások miatt.

A gettó élelmiszerellátására a Zsidó Tanács ígéretet kapott: a főváros élelmezésügyi osztálya december elején ki is utalt négy hétre való élelmiszert (lisztet, zsírt, olajat, hüvelyeseket), s ezt kiegészítette a Vöröskereszten keresztül vásárolt, illetve az illegálisan beérkező élelmiszer. A nyilasok többször akadályozták az élelem bejuttatását, és a konyhák működését vízhiány is nehezítette. A háromnegyed éve a folyamatos üldözöttség állapotában élő, megszokott életükből többszörösen kiforgatott emberek legyengült szervezete az éhezéssel már nem tudott harcba szállni. A betegségek és az éhség áldozatainak többsége idős és kisgyermek volt. A bombázások, belövések is sok áldozatot szedtek: akadt, hogy megfelelő fizikai (férfi)erő híján nem tudták kimenteni a romba dőlt ház alá szorultakat. Az utolsó napok apátiájára jellemző, a zsidó munkaszolgálatosok is megtagadták a segítséget egy beomlott ház lakóitól. Január 16-ára összeomlott a gettó mentőszolgálata is, a mentősök zöme megsebesült, a hordágyak és felszerelések is elfogytak.

A gettó fegyvertelen rendőrsége tehetetlen volt a nyilas betörésekkel szemben, de a védelemre kivezényelt rendőrség is. A Tanács minden tiltakozása, és egyes nyilas vezetők tiltása ellenére is minden másnapra jutott nyilas rablás, gyilkosság. Január 7-én zsidó gettórendőröket vertek véresre nyilasok. A legsúlyosabb eset egy héttel a felszabadulás előtt történt. Január 11-én nyilas pártszolgálatos, magyar és német katonai egyenruhát viselő, 6-8 főnyi egység betört a Wesselényi utca 27. alatti óvóhelyre, és kirabolta az ott lévő embereket. Nyereségük csupán gyufa, néhány óra és töltőtoll volt. Majd az óvóhelyen tartózkodó 26 nőt, 15 férfit és egy egyéves kisgyermeket agyonlőtték. „Túlnyomó részük fejlövést kapott” – áll dr. Berend Béla, a gettó rabbijának jelentésében, aki másnap reggel „a M. Kir. Államrendőrség és a Nyilaskeresztes Párt (!) bizottságával karöltve” jelent meg az eset kivizsgálása céljából. Ezen rablógyilkos különítmény másik csoportja a Wesselényi utca 29-ben egy embert lőtt agyon. 13-án három nyilas rabolta ki a Wesselényi utca 13 alatti népkonyha melletti óvóhely lakóit: zsákmányuk 1350 pengő, 1 óra és 1 karikagyűrű volt. De a németek is gyilkoltak: egy nappal a felszabadulás előtt a Hősök Temploma mögötti téren lelőttek két gettórendőrt. Egyikük, Lampel Ignác a helyszínen meghalt, a másik tüdőlövéssel került kórházba.

A felszabadulás napja csupán a német és nyilas terror végét hozta el, a háborúét nem. A gettó kórházába ugyanúgy kerültek a fertőző betegségekkel, sebesülésekkel emberek, s a belövések is tovább szedték áldozataikat. A gettó felszabadulása után legalább annyian hunytak el, mint a gettó időszakában. Nem értek véget a személyes tragédiák sem: az erzsébetvárosi anyakönyvek tanúi a még napokig tartó öngyilkosságoknak. A kemény fagy ellenére megkezdődtek az ideiglenes temetkezések, amelyből csak egy, a Dohány utcai zsinagóga melletti maradt végleges. Az itt, február 17-én befejeződött temetésnél rendőrök felügyeltek arra, hogy a szörnyű látványtól sokkolt sírások ne meneküljenek el. De rémségeket nem csak a gettó rejtett, hanem a Törvényszéki Orvostani Intézet is. Budapest alpolgármestere, Bechtler Péter szerint itt 700 civil holttestet találtak: október 15-e után ide szállították az utcán fekvő, lelőtt embereket. A gettó áldozatait tavasszal exhumálták és temették el: az orthodox és a neológ temetőbe.

Továbbra is várjuk a néhai gettólakók visszaemlékezéseit a következő email címen: dombi.gabor@outlook.com.

Vér, vér, borzalom mindenütt...

Egy orosz haditudósító beszámolója a nyilasok budapesti rémtetteiről

(A. Arnoldov kábeltávirata a newyorki "Az Ember" számára)

Hitler magyar bandája, a Szálasi-népség, alig kímélt meg egyetlen házat is a magyar fővárosban, ahol ne élte volna ki kegyetlenkedő, állati ösztöneit. Egy házról azonban külön meg kell emlékezni. Ez az épület a Budapesti Törvényszéki Orvostani Intézet háza volt, ahol a cyilaskeresztes gyilkosok központi barlangja volt. Hitler magyarországi tanítványai itt is méltóknak bizonyultak német hóhérmestereikhez.

Gyermekek, terhes asszonyok

Ott heverték legyilkolt férfiak, gyermekek, asszonyok, fiatalok és idősek. Viseletükről, testükről meg lehetett állapítani, hogy minden társadalmi osztályhoz tartozók, — mindenféle foglalkozásuak voltak az áldozatok között. Még terhes asszonyokat is láttam köztük.

Ezeket a helyiségeket végig járni nem könnyű szívvel lehet. Az oszlás levegője nehézzé teszi a lélegzést és egy pillantás az élettelen áldozatok arcára, meggyőz bennün-

ket arról, hogy valamennyiüket szörnyű módon megkínozták Szálasi bandiái, mielőtt végeztek volna velük. Sok holttest teljesen mezítelen volt; a hóhérok mesak kínozták s gyilkolták, hanem ki is rabolták ártatlan áldozataikat.

Kínzások nyomai

A nagy kínzásoknak kétségtelen nyomai látszanak a holttesteken. Orvosi vizsgálat állapította meg, hogy legtöbbjük hosszu, raffinált kínzásokat állott ki, csak kevésnek jutott részül az, hogy gyorsan hal-

Pesti Sólet menü a www.izraelinfo.com /Szabó Orsi (Macesz)/ receptjei alapján

Sütőtökkrémleves

Hozzávalók: 1,2 kg sütőtök, 2 sárgarépa, 1 közepes hagyma, 1 zellerfej és a zöldje, 3 gerezd fokhagyma, 3 cm gyömbér, 1 kanál liszt, 1 l húsleves alaplé, 3 dl kókusztej, 2 tk currypor, 2 tk garam masala, 1 tk római kömény, só, olívaolaj, szerecsendió, tökmag, chili

fotók: Gabi Berger

Elkészítés: A hagymát apróra vágom, és egy kis olívaolajon megfuttatom, majd hozzáadom az apróra vágott fokhagymát és az apróra vágott gyömbért. Ha kezd jó illata lenni, beleteszem a fűszereket, és azzal is pirítom egy picit. Ezután hozzáadom az összes többi zöldséget, és átforgatom a hagymás-fűszeres keverékkel. Felöntöm az alaplével (ha nincs, akkor vízzel), sózom, borsozom. Addig főzöm, amíg minden zöldség megpuhul (15-20 perc). Ha kész, botmixerrel összeturmixolom az egészet és hozzáadom a kókusztejet, majd még egyszer összeforralom. A tökmagot serpenyőben szárazon megpirítom, ez lesz a levesbetét. /Ha van időm, készítek hozzá zellercsipszet is. A zellert vékony kis szeletekre vágom, és forró olajban kisütöm./
Ha van otthon, akkor a tálalásnál akár pici tökmagolajat is lehet tenni a tetejére.

Vörösboros sült marhaborda

Hozzávalók: 1,6 kg marhaborda, 2 ek libazsír, 3 fej hagyma, 1 bögre alaplé, 1 pohár vörösbor 3 gerezd fokhagyma, 2 szál sárgarépa, 3 szál angolzeller, 10 szem egészbors, 3 db babérlevél, pár szál kakukkfű, 3 ek sűrített paradicsom, só

Elkészítés: Picit megsózom a felszeletelt marhabordát, majd egy lábasban, libazsíron minden oldalát megpirítom, aztán kiveszem. A hagymát nagyobb kockákra vágom, ezt beteszem a lábasba és megpirítom kicsit. Erre megy a karikára vágott répa és zeller, ezeket is megpirítom kicsit. Majd visszateszem a húsokat, felöntöm az alaplével, vörösborral. Beleteszem a fokhagymát, borsot, babérlevelet.
Lefedem és lassú tűzön 3,5 órát főzöm. Ha kész, kiszedem a husikat, a szaftot beforralom kb 10 perc alatt, hozzáadom a paradicsompürét, és még 2 percig kevergetve forralom. A húst visszateszem a szaftba. Tálalhatjuk hasáb-, vagy steakburgonyával, esetleg krumplipürével, de gnocchival, salátával is finom. A puha kenyeret se feledjük el – már csak a szaft miatt sem…

Pisztáciás hókifli

Hozzávalók: 0,25 kg szobahőmérsékletű margarin, 0,1 kg porcukor, 1 csipet fahéj, 1 csipet só, 1 vanília rúd, 1 kis tojássárgája, 0,3 kg szitált liszt, 0,08 kg darált pisztácia

Elkészítés: A margarint a cukorral, a fahéjjal, a vaníliával és a sóval addig habosítom, míg teljesen fehér lesz, és a cukor szinte elolvad benne. Csak robotgéppel próbálkozzunk, mert jó sokáig tart a habosítás! Majd finomra őrlöm a pisztáciát, és a szitált liszttel összekeverem. Amikor kész a massza, hozzáadom a tojást és a pisztáciás lisztet, majd az egészet finoman elkeverem, fóliába csomagolom, és a hűtőbe teszem egy órára. Ennyi idő kell neki minimum. A sütőt előmelegítettem 175 fokra. A tésztából egy diónyi gombócot kimarok és félig lisztes, félig porcukros felületen 1,5 cm-es kör alakra nyújtom. A kört kettévágom, és a kerek oldaláról indulva feltekerem. Utána kifli alakúra görbítem és kicsit megcsípem a végeit. Fontos, hogy a konyha ekkor ne legyen meleg, mert különben a margarin elkezd folyni.
A kész kifliket sütőpapírral borított tepsire rakom. 10-12 percig sütöm. Ha kész, megszórom porcukorral, amit előtte pisztáciával keverek össze. Amíg ki nem hűl, nem piszkálom, mert daraboka eshet. Amikor már érezhetően szilárd, újra megforgatom a porcukros keverékben.

AVATAR kiállítás nyílik az Andrássy Élményközpontban

Február 2-tól Európában elsőként, a hazai AVATAR rajongók láthatják a James Cameron film ihlette látványos, interaktív kiállítást Budapesten az Andrássy Élményközpontban.
Az AVATAR: Discover Pandora kiállítás megragadja és elhozza a földre egy idegen világ lenyűgöző szépségét, betekintést kínálva, hogy Pandora szemszögéből milyennek látszik saját bolygónk. A szórakoztató és oktató kiállítás látogatói – életkortól függetlenül – ismerhetik meg Pandora növény- és állatvilágát, egzotikus vadállatait, illetve a Na'vi nép lenyűgöző kultúráját és mondavilágát. Mindezt Pandorát létező világként bemutatva interaktív módon lehetünk részesei a tárlatnak.
James Cameron 2009-es AVATAR című mozifilmje a filmtörténet egyik legsikeresebb alkotása, bruttó jegybevétele megközelítette a 2,8 milliárd dolláros összeget. A földgolyó összes korosztályát lenyűgözte az általunk ismert világon túlmutató vizuális és forradalmian újszerű speciális effektjeivel és a film rövid időn belül nemzetközi jelenséggé vált, akkora népszerűségre tett szert, hogy négy folytatás követi, az elsőt várhatóan 2020. december 18-án mutatják be. Az AVATAR elnyerte a legjobb film címet a Golden Globe Awards díjátadón és számos egyéb Academy Awards® díjat is kapott.

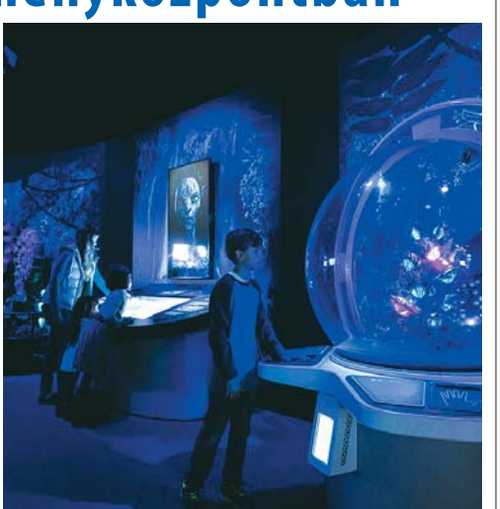

További információk és jegyvásárlás itt: www.avatarkiallitas.hu.

A DOHÁNY KÖRZET FEBRUÁRI PROGRAMJA

Minden hétköznap reggeli ima 7:30, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában.

Minden hétköznap, Mincha és Mááriv között Misna-tanulás!

Február 1. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Február 2. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 16:35
Február 3. Elbert Márta: Kiskamerás történetek - **könyvbemutató**
Goldmark-terem 15:00
A szerzővel Magyar Bálint és Frölich Róbert beszélget
Február 5. **Zsidó történelem: Saul és Dávid**
Frölich Róbert audiovizuális előadássorozata esti ima után a Talmud-Tórában
Február 8. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Február 9. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 16:45
Február 10. **Körzeti választások.**
Szavazás helyszíne a Talmud-Tóra 9:00-14:00 között
Február 15. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Február 16. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 16:55
Február 17. **A Dohány Kulturális Páholy** szervezésében
Feydeau: Amíg az asszony alszik; vígjáték a
Goldmark-terem 15:00
Február 19. **Zsidó történelem: Salamon kora**
Frölich Róbert audiovizuális előadássorozata esti ima után a Talmud-Tórában
Február 22. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Február 23. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 17:05

Tu BiSvát gyerekeknek és felnőtteknek

Január 20-án a Dohányos gyerekcsapat szülei Borbás Gergő idegenvezetésével vehettek részt egy másfél órás programon a Dohány utcai zsinagógában, és a történelmi zsidónegyed egy részében. Míg Judit és Viki a kicsiket szórakoztatták – szokás szerint a tanulás sem maradt el. Néhány órával később közösen „szállták meg" a Talmud Tórát, a TuBisvát-i eszem-iszomra.

Másnap is megtelt a Talmud Tóra a Dohány körzet szokásos TuBisvát vacsoráján. Méghozzá olyan sokan – majd százan – gyűltünk össze, hogy szinte összes fellelhető pótszéket ki kellett helyezni. Így már (talán) mindenki ülve fogyaszthatta a 15 féle gyümölcsöt, s a szendvicseket. Ezt követően főrabbink, dr. Frölich Róbert tanítását hallgathattuk.

A Dohány gyerekcsapat következő alkalommal most vasárnap, 27-én találkozik.
Kérjük, részvételi szándékotokat időben jelezzétek, Kérdéseiteket, jelentkezéseiteket az alábbi e-mail címeken várják: kleinjudit@lauder.hu, wajnbergerv@lauder.hu.

Kedves Hittestvérek!

Megkezdődött a 2019-es év. Néhány esztendő szünet után 2017-ben vezettük be ismét a kultuszjárulékot.
Úgy gondoljuk, hogy az évi 6000.-Ft senki számára sem volt megterhelő, ugyanakkor a körzeti tagok összetartozását jelképezte. Mára több, mint 100 kultuszjárulékot fizető tagunk van, ami nagy örömünkre szolgál. Még jobban örülünk annak, hogy a befolyt összeg sokszorosát sikerült tagjainknak visszajuttatni, kedvezményes utazások, kirándulások, vacsorák, formájában. Színházi előadásokat szerveztünk ingyenesen, de Kulturális Páholyunk is aktívan működött.
Szeretnénk, ha 2019-ben még többen lépnének tagjaink sorába. Kultuszjárulékunk, éves díját nem emeljük, lehet havi, negyedéves vagy éves formában fizetni. Továbbra is igyekszünk sok rendezvényt tartani, melyek tagjaink számára ingyenesek, vagy kedvezményesek lesznek, higgyék el érdemes nálunk tagnak lenni!
Szeretnénk felhívni figyelmüket, hogy ebben az évben választások lesznek. Alapszabályunk szerint csak azok választhatnak, és csak azok választhatók, akik 2018-ban a járulékot befizették, illetve új tagok esetében, akik a 2019-es járulékot kifizették. A kultuszjárulék csekken, illetve utalással számlánkra befizethető.
BZSH. Dohány utcai Zsinagóga
11707024-20471437

Mindenkit várunk sorainkban, gyertek közénk, érezzétek jól magatokat nálunk!

Dr. Frölich Róbert
főrabbi

Nádel Tamás
elnök

A Dohány Zsinagóga Alapítvány Kulturális Páholya bemutatja:

Helyszín: Goldmark-terem
1075. Budapest, Wesselényi utca 7.

Az előadás regisztráció köteles.
Regisztrálni az ismert telefonszámon sms-ben vagy email címen lehet.
Fülöp Ildikó +06 30 539 4683/ fulopvildi@gmail.com

Elöljáró- és közgyűlési jelöltjeink a

Dr. Frölich Róbert
Körzeti elöljáró
BZSH Közgyűlés tagja, MAZSIHISZ Közgyűlés tagja

Nádel Tamás
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Dr. Kunos Péter
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Király Miklós
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Deutsch László
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Ács Tamás
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Rooz Ferenc
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt

Lázár Zsigmond
Körzeti elöljáró

Kedves Hitt

2019. február 10-én körzeti választások lesznek elmúlt négy év során milyen munkát végeztün fél órát, és jöjjenek el szavazni.

Időpontja: 9-14 óra között

A szavazás helye: Talmud Tóra helyiség, Wess

Dr. Frölich Róbert
főrabbi

februári templomkörzeti választásokon

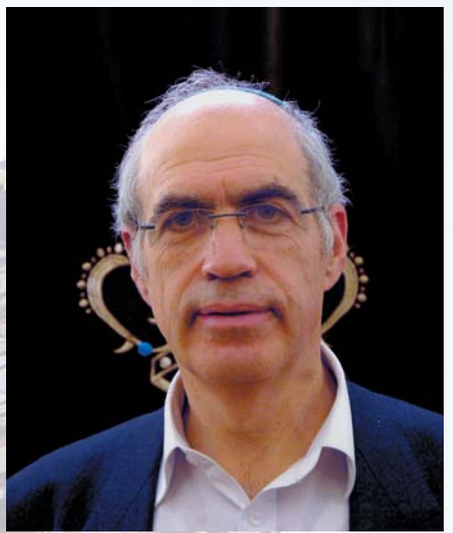

Fekete László
Körzeti elöljáró

Hajdú Péter
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt

Rudas Dániel
Körzeti elöljáró

Endler Tamás
Körzeti elöljáró jelölt

Dr. Zallel János
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Dr. Rusz Zoltán
Körzeti elöljáró jelölt

estvéreink!

k. Számunkra ez visszajelzése annak, hogy az
k. Kérjük tagjainkat, hogy szánjanak ránk egy

selényi utca 7.

Nádel Tamás
elnök

Gyertyános András
BZSH Közgyűlés jelölt, MAZSIHISZ Közgyűlés jelölt

Siklósi Miklós
Körzeti elöljáró jelölt
BZSH Közgyűlés jelölt

Óévbúcsúztató, koncerttel

December 29-én Nádel Tamás szervezésében gyűlt össze a Dohány utcai közösség.

Szombaton este, a Sábát kimenetelét követően találkoztunk a Goldmark-teremben, ahol szépen megterített asztalok vártak ránk. Beszélgettünk, remek műsort láthattunk, hallhattunk, vacsoráztunk, és mellékesen elbúcsúztattuk a 2018-as polgári évet is.

Az esztendő utolsó hávdóláját követően a Goldmark teremben Nádel Tamás elnök köszöntötte a megjelenteket, majd Balázs Fecó és kórusunk tagja, Herrer Pál vitt minket két részletben is, jó félórányi zenés időutazásra. Illetve Nádas György is fellépett.

A műsor szüne-tében pedig lakmározhattunk: a tálakon volt minden, mi szem-szájnak ingere: sült hús, sólet, marhapörkölt, töpörtyű, megannyi saláta és még felsorolni is hosszú lenne. Persze a flódni és a többi sütemény is szépen fogyott…

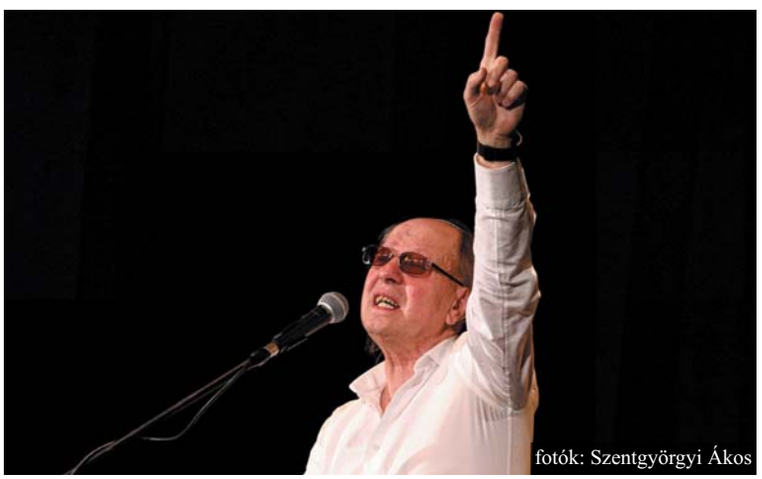

fotók: Szentgyörgyi Ákos

A program végén – de már közben is – igen sokam álltak sorba Balázs Fecónál autogramért, vagy azért, hogy kifejezzék, mennyire szeretik a zenéjét. A művész pedig többeknek ígért könyvet, illetve CD-t – s mint mondta, ígéret szép szó, ha betartják úgy, jó”- el is küldte, a címzettek nagy örömére.

A remek hangulatú este után a többség nem várna egy évet a következő hasonló találkozóra…

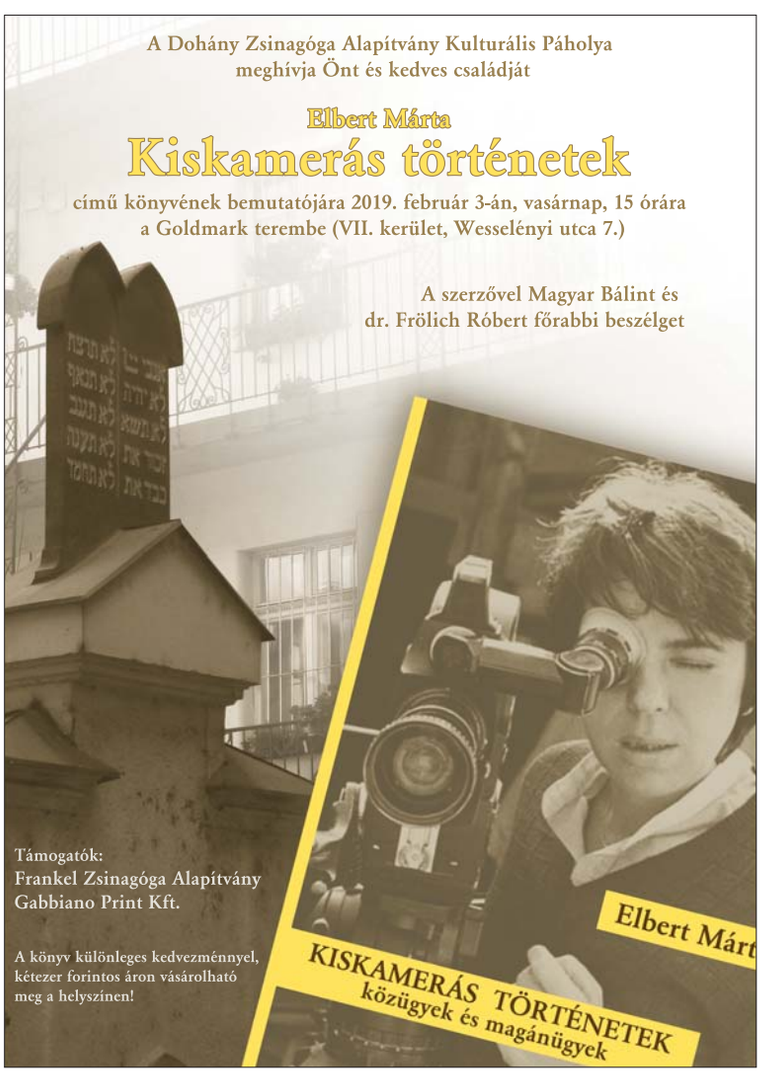

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádel Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!
Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000
IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

Dési János

A Gólemkészítő mester és a fűzőkészítő cionista nagybácsi

Thury Levente (1941-2007) a közelmúlt magyar képzőművészetének egyik legeredetibb figurája volt. Több mint tíz évvel halála után művei mind népszerűbbek, újabb és újabb helyeken, aukciókon tűnnek fel. De ki is a „gólemkészítő”? Merthogy Thury magát annak tartotta, névjegyén is ez szerepelt. (Az interjút 1996-ban készítettem.)

– Tudom, nem frappáns kérdés, de mit csinál a gólem-készítő?

– Meg fog lepődni, gólemeket. A gólem, lélek nélküli agyagember. De ha a nyelve alá, vagy a fejébe egy kis papírt tesznek I.ten nevével, akkor megelevenedik és csodákra képes. Szuper erős, de néha fellázad, éppen úgy, mint az autóm szokott, és akkor nem lehet vele bírni.

– És kinek csinálja a gólemeket?

– Elsősorban magamnak. Még azokban az időkben, amikor a postás feljárt az ember lakásába és nem lent dobta be a küldeményt, egy postáskisasszony meglátta itt ezeket a gólemeket és megkérdezte, hogy tudok ezekkel egy szobában aludni. Azt feleltem neki, ezek a gólemek bennem élnek és akkor nem tudok aludni, ha nem készítem el őket. Itthon egyébként ‘90-ben volt egy jó kis kiállításom a Vigadóban, és tavaly néhány helyen. De nem szabad túl sokat szervezni, nem szabad túl sokat mondani. Amerikában vannak még viszonylag gyakrabban kiállításaim. De az egy nagy ország, lehet új helyeket találni benne.

– A mesebeli gólem Prágában a gettóban fellázadt a gazdája ellen. És ezek? Ha nem lázadnak honnan lehet tudni, hogy igazi gólemek?

– Miért? A Lenin szobrokról régen honnan tudta, hogy kit ábrázolnak? Talán hasonlítottak rá, de azért nem játszották le a történelmet a lengyel emigrációtól a Téli Palota ostromáig. Mint tudjuk I.ten az embert saját képére, agyagból alkotta, majd lelket adott neki. Sokan gondolták a kabalisták közül, hogy az ember, aki I.ten képére lett formálva, miért ne tudná megcsinálni ugyanezt. Lehet, Ő ügyesebb, de azért az ember is valaki. Itt van például a számítógép. Holt anyag. De ha beleteszem a papírt a kulcsszóval – a programot – megelevenedik. A gólem egyébként hagyományosan több dolog szimbóluma: a zsarnoké és a tehetetlen tömegé egyaránt. Én mikor készítem őket, nem spekulálok azon, mit jelentenek. A kritikusok biztosan jobban meg tudnák magyarázni. De az én érzéseim biztosan benne vannak azért.

– Itt az internet, a számítógépes valóság. Mindent meg lehet alkotni. Minek a művészet?

– Nagy a változás a világban, az biztos. De mind nagyobb tömegeknek lesz szükségük egyre bonyolultabb rítusokra, hogy együtt tudjanak létezni. Én még például nem láttam teherautót pucér nős matrica nélkül. Ez is egy mítosz, a szexualitás mítosza.

– Meztelen nőt ragasztanak ki, de nem Gólemet.

– Ők meztelen nőt, én Gólemet.

– Thury Levente – derék, magyar név. Miközben művészként a fő kifejezési eszköze a zsidó mitológia egy figurája. Persze ha Kohn Samunak hívnák, nem lenne ilyen érdekes a dolog.

– Jó, akkor lehet, hogy pásztorlánykákat készítenék. Egyébként az apám családja régi kisnemesi família. Sok református lelkésszel a felmenőim között. Sőt, attól a II. Rudolftól kaptak nemességet, aki akkor élt Prágában, amikor az ottani Löw rabbi elkészítette híres Gólemét. Anyám családjának ősei között pedig megtalálható ez a Löw rabbi. Egyébként pedig a gólem éppen olyan figura, mint mondjuk a fából faragott királyfi. A gólem egy nagy legendakör része, számtalan variánsa ismert, rengeteg ellentmondással. Sokat tudok spekulálni rajta. Ezért is szeretem.

–Mit csinál, amikor nem gólemet készít?

–Eléggé ezzel vagyok elfoglalva. Ha valakit érdekel jó, ha nem, hát nem. Legfeljebb nem adok el egy Kun Béla szobrot sem.

– Arra most amúgy sem lehet túl nagy a kereslet.

– Magunk közt szólva Herzl Tivadar szobrát nagyon szívesen elkészíteném. Annál is inkább, mert ő, akiben Izrael államalapítóját tisztelik, itt született Budapesten. Egy hatalmas kezet képzelek el a Dohány utcai templom előtti térre, amely megragad egy darab földet, s a kar tetején, mint egy oszlopon áll Herzl bronz mellszobra. Herzl élete nagyon érdekel. (Kolodkó Mihály Herzl szobáról, amely szülőháza előtt áll, a Pesti Sólet 2018. decemberi számában írtunk.) A maga kollégája volt. Újságíró. Nagyvilági alak. Aki kitalált valamit. Kidolgozott egy ideológiát, hogy létre kell hozni a zsidók országát. És ezzel felkereste a kor összes fontos emberét, tárgyalt és írt róla. És tudja Izrael miért lehetett sikeres ország?

– Vannak ötleteim.

– Mert az államalapítók nem ragaszkodtak szigorúan az ideológiához. Volt egy nagybátyám, aki a ‘30–as években cionista lett. Készültek arra, hogy mi lesz akkor, ha majd újra az ősi földön élnek. Ki voltak osztva központilag a feladatok. A nagybátyámnak a fűzőkészítés jutott. Valaki kijelölte, ő lesz az új ország egyetlen fűzőkészítője. Ki is tanulta a szakmát, aztán amikor kiment Izraelbe, paraszt lett. Nem voltak olyan dogmatikusok, hogy amikor rájöttek, földműves kell, ragaszkodtak volna a fűzőkészítéshez. És ez a siker egyik titka...

Pesti Sólet | *a Dohány utcai körzet havilapja* | 2019. január 25. | 5779. Svát 19.

UGRÁNS - MIGRÁNS - EMIGRÁNS 2.0

Kik voltak a kivándorlók - és hogy jutottak el Amerikába?

Nemrég új sorozatot indítottunk, amely többek tetszését is elnyerte. Folytatjuk is a sok érdekességgel tarkított utazást - a XX. század elejének Budapestjén. A melyenszanto.blog.hu szerzője, Szántó András válogat továbbra is a blogban megjelent legérdekesebb írásaiból.

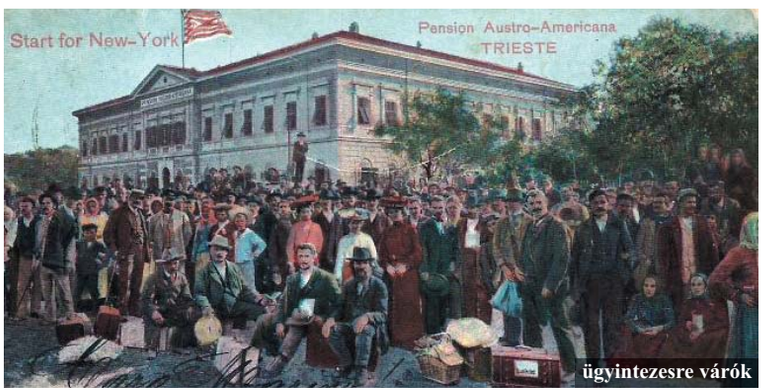

ügyintezesre várók

Nézzük meg, hogy is működött az 1900-as évekre már kiforrott szervezetté és tevékenységgé fejlődött kivándorlás. Az jól látható a régi képeken, hogy hatalmas tömegek indultak útnak Magyarországról és a környező államokból is, hogy a legendák alapján megkeressék az álmok országát! A hazai nyomor és nehézségek, vagy a rendre felbukkanó kirekesztések elől egy szabadabb, sokkal több boldogulási lehetőséget kínáló országba menjenek.

A kivándorlást már 100 éve is erősen szabályozott mederbe terelték. Budapesten 1908-ban megjelent egy könyv (Löherer Andor: Az amerikai kivándorlás és a visszavándorlás), amely jól összefoglalta a magyarok kivándorlási helyzetét. Máig érvényes megállapítások és részletes elemzések vannak benne, amelyek sok fontos kérdésre is választ adnak, s az egész emigráns témakört megvilágítják.

De nézzük meg, milyen szervezet is volt 110 évvel ezelőtt a kérdés kezelésére? Mindenekelőtt felállítottak egy hivatalt a VIII. kerület, Fiumei út 4-ben működött a Magyar Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda néven. Az épület ugyanott, ugyanúgy áll a ma is (egy emelet ráépítésével). A környék, a Keleti pályaudvar vidéke számos más, kapcsolódó kereskedelmi, ügynöki társulatnak lelőhelye is volt, a hajózási társaságok és utazási irodák is ide települtek, mert a kivándorlók vonatai általában a Keletiből indultak. A legtöbb nagy tengerhajózási társaság (White Star Line, Red Star Line, Cosulich stb.) működtetett Budapesten irodákat, s ezek zömében a Baross téren béreltek helyiségeket. A téren és környékén 7-8 szálloda állt a kivándorlók rendelkezésére, szobáikat 1-2 napos időre kedvezménnyel kínálták.

Az amerikai bevándorlási biztos jelentése

Európából, főként a keleti országokból hatalmas tömegek indultak Amerika felé – s hogyan fogadták ezt az USA-ban? Nem jól! A korábbi munkaerőhiányt a gyors gazdasági fejlődés gerjesztette, és a századelőn ez okozta a gondokat. A bevándorlók „minőségét” a belső fejlődés elhagyta, és az amerikai Bevándorlási Biztos az 1906. évi jelentésében intézkedéseket sürgetett. Az európai gazdasági és társadalmi viszonyokat elég indoknak tartotta a tömeges kivándorlásokhoz, de határozottan kimondta, a szaporodó bevándorlás a szállítási társaságok titkos ügynökeinek fokozott tevékenységével is összefüggésben áll. Ezt igazolja egy 1903. januári újsághír, a német rendőrség Ratiborban letartóztatta az egyik hírhedt kivándorlási ügynökét, Albersz Oszkár, osztrák ügynököt, aki Felső-Magyarországon (Felvidéken) működött. Albersz vasúti tiszt egyenruhában jelent meg rendre, s öltözetével is hatott a falusi népre, melynek fűt-fát ígért. Azt beszélik, évi 20-30 ezer forint jövedelme volt a kivándorlók révén. A brémai hajóstársaságoknak ezer számra szállította a kivándorlókat.

Hiteles amerikai kimutatás szerint a német-amerikai hajótársaság (Hamburg) 127 hajójáratot indított az Óceánon. A társaságnak 158 óceán járata volt; tehát csupán 31 járata ment más irányba. A North German Llyod (Bréma) 128 óceánjárat, a Red Star Line (Antwerpen) 58, a Cunard Line (Liverpool) 96, a White Star Line (Liwerpool) 99 járat. A 28 nagy hajótársaság 1097 hajójáratot indított: 84 435 I. osztályú, 134 285 II. osztályú, illetve 940 813 III. osztályú és fedélközi, azaz összesen *1 159 533* utast szállítottak New-Yorkba 1906-ban.

A kivándorlás tehát hatalmas üzlet volt 110 éve, és ma újra önálló iparágnak tekinthető. Mielőtt a minőséggel foglalkoznék, álljunk meg kicsit a hírben szereplő Ratibornál. A városka Lengyelország déli részén fekszik, közel a cseh és német határokhoz – ideális gyűjtőpont a Magyarországról a német kikötők felé utazó kivándorlók ellenőrzésére. A képeken jól látszik, hogy a sorban állók – sokszor többnapos várakozás után – részletes orvosi és vámhatósági vizsgálaton estek át. Itt több száz magyar családot fordítottak vissza a főként anyagi feltételek hiánya miatt – New Yorkba a hatóságok nem engedték be a nem megfelelő embereket, akiket az odaszállító hajótársaságoknak kellett volna visszahozni Európába – költségtérítés nélkül.

Dél felé, a fiumei és a trieszti kikötőkhöz induló kivándorlókat az ott szintén felállított ellenőrző hivatalokban vizsgálták meg ugyanezen szempontok szerint.

- 1906-ban az angolok, írek, skótok, svédek, németek stb. kivándorlása 42 000 lélekkel csökkent;
- míg az olaszok bevándorlása majd 52-, az oroszoké 31-, a görögöké pedig 10 ezerrel nőtt.

Vagyis eltekintve az osztrák és magyar, lengyel és tót bevándorlóktól, az olasz, orosz, görög és török nép, amely sohasem asszimilálódik majd 100 ezer lélekkel szaporodott.

Az amerikaiak a Monroe-elmélet alapján vizsgálták a jelenséget, és megdöbbenéssel látták, hogy 69% keleti és ázsiai, idegen nép tódul hozzájuk, ebből az olasz 25%, az orosz, román, zsidó pedig 14%, ellenben angolszász csak 7.5%.

Löherer úr tanulmánya összeméri az európai, ebben a hazai társadalmi és emberi viszonyokat az amerikaival. S érthetőnek tartja az USA kormánya által hozott emigrációs rendeletet, mely kimondta, az angolul tudó, némi pénzzel és használható szakmával rendelkező, egészséges és fiatal embereket, családokat kell előnyben részesíteni…

Az előrelátóbb kivándorlók már Budapesten megvették a kanadai továbbutazáshoz a vonatjegyüket - a Baross téri irodában megtehették. A

Ratibor

Kiket várnak Amerikában – és kik mennek?

Az USA kivándorlási biztosának 1906-os jelentésében részletes adatokat és elemzéseket közölt az érkező bevándorlók összetételéről. Az USA elemi érdekei azt kívánták, hogy a korábbi trendek folytatódjanak, azaz főleg angolszász, esetleg német bevándorlókat fogadjanak. Ám a következő változást tapasztalták:

jegy mentesítette őket a New York-i hatósági zaklatásoktól is.

Vajon a mai kivándorlóink és az erre áhítozó fiatalok miért gondolják, hogy ma más a helyzet, ma minden könnyebb?

Még több képet, érdekességet, idézettekkel a Löherer könyvből az alábbi linken találnak:

https://tinyurl.com/ybt2jhpq

Megnyílt az évi 4,5 millió utasra tervezett eilati repülőtér

Január 22-én – nem kis csúszással – megnyílt a Ramon repülőtér, amely nagy- és közepes méretű repülőgép-parkolót, vámmentes üzleteket és az épület szívében biológiai medencét foglal magában. A légikikötő első szakaszban az Arkia és az Israir légitársaság kereskedelmi és belföldi próbajáratokat üzemeltetnek. Ezt köve-tően külföldi légitársaságok járatait is kiszolgálja a létesítmény. Szükséghelyzetben a Ben-Gurion repülőteret is helyettesítheti.

Az új repülőtér Ovda-t váltja le fokozatosan, és egy másik nemzetközi repülőtérként működik, főként Európába irányuló és onnan induló, transzatlanti és belföldi járatoknak ad majd helyet. Ezen túl a kikötő tartalék repülőtérként szolgál a Ben-Gurion repülőtér kiváltására rossz időjárási visz-onyok és biztonsági vészhelyzet esetén, az eddigi Larnaca és Amman helyett.

A légikikötő az államalapítás óta az első kizárólag polgári célokra épülő repülőtér. A főként a Vörös-tenger miatt ide utazó turisták kiszolgálására épült létesítmény hivata-losan az Ilan and Asaf Ramon International Airport nevet viseli. Ilan az első izraeli űrhajós volt, aki 2003-ban a Columbia űrrepülő tragédiája során vesztette életét. Fia, az izraeli légierőnél szolgáló Aszaf 2009-ben halt meg, amikor F-16-os vadászgépével balesetet szenvedett.

A légikikötő a Negev-sivatag déli részén, a Timna-völgyben épült. Az üvegborítású terminálból csodás kilátás nyílik a gyönyörű sivatagi tájra. A repülőtér épülete egy sivatagi sziklát idéz, és úgy alakították ki, hogy folyamatosan árnyékolja önmagát, csökkentve így a hűtéssel járó energiafelhasználást és költségeket.

A 2013-tól, 1,7 milliárd sékelért (130 milliárd forint) elkészült új légikikötő 18-km re fekszik Eilattól, és olcsó iránytaxik közlekednek majd a repülőtér és a város között. Szakemberek azt remélik, hogy új lendületet kap az eiláti turizmus. Első szakaszban évente több mint 2 millió utast fogadhat, de a forgalom bővítése után ez a szám évi 4,5 millió utasra nőhet.

Bővebben:
http://www.ramon-airport.com/

Hatalmas havazás Jeruzsálemben

Vihar és havazás csapott le Izraelre január 17-én. A heves esőzések északon kezdődtek kora délután, majd folytatódtak az ország középső részén. Jeruzsálemben és a Golán-fennsíkon készenlétbe helyezték a hókotró csapatokat. A Hermonon 20 centis hó esett és megnyitották a sípályákat.

A Meteorológiai Szolgálat szerint az északi hegységekben enyhe havazásra lehet számítani, de Jeruzsálemben és a központi hegységekben jelentős várható és meg is marad.

Este felé Gush Ecionban is elkezdett havazni, míg a fővárosban a havazást jégeső előzte meg.

Az ország egész területén az esőzések előtt viharos szelek alakultak ki, melyek kicsavarták a fákat, vagy letépték a napkollektorokat délen és az ország középső részén.

Déli 12:00 és 21:00 óra között 523 villámcsapást jegyeztek fel. Az Izraeli Elektromosművek bejelentette, hogy a villamosenergia-fogyasztás 13 058 megawattal megdöntötte a mindenkori rekordot.

Tel-Avivban épül Izrael legmagasabb épülete

A bevásárlóközpontokat és irodaházakat tulajdonló Azrieli cégbirodalom építi föl azt a 340 méter magasra tervezett, hatalmas felhőkarcolót, amelyben a zsidó állam történetének eddigi legmagasabb épülete lesz. A torony az Azrieli Center irodaház és bevásárlóközpont mellett épül föl, s tervezésére az amerikai székhelyű Kohn Pedersen Fox (KPF) kapott megbízást, amely többek közt Párizs, Szöul és Peking ikonikus felhőkarcolóit tervezte.

A KPF elnöke, James von Klemperer az Azrieli Toronyról azt mondta: a toronyszerkezet spirális alakú, elegáns homlokzatborítást kap, és az új felhőkarcoló az épületkomplexum már meglévő három másik létesítményével együtt egy kompozíciót alkot majd.

A 91 emeletes Azrieli Toronyban 65 ezer négyzetméter irodaépületet, 17 ezer négyzetméter lakóparkot, 15 ezer négyzetméteres szállodát és 15 ezer négyzetméteres kereskedelmi centrumot alakítanak ki. Az építkezés jelentős lépés Tel-Aviv városfejlesztésében, és komoly esélyt ad rá, hogy a rohamosan növekvő város építészete nemzetközi szinten is híressé váljon. Az Azrieli Torony átadását 2025-re tervezik, a megvalósítás 2,2 milliárd sékelbe (174 milliárd forint) kerül.

A pozsonyi hősre emlékeztek

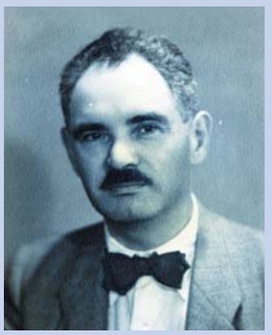

Lapzártánk után, december 19-én avatták fel a Holokauszt Emlékközpont udvarán a több ezer hitsorosa életét megmentő Aron Grünhut (1895-1974) emléktábláját.
A pozsonyi zsidó üzletember aktív tagja és tisztségviselője volt az ortodox zsidó közösségnek, egy ideig vezette a Chevra Kadisa-t, a zsidó temetkezési egyletet, s a pozsonyi Zsidó Kórház elöljáróságában és több jótékonysági egyesületben is szerepet vállalt.
Az 1938-as Anschluss után részt vett a Köpcsény (szlovákul Kopčany) környéki menekültek megsegítésében, Csehszlovákiába juttatva őket. Ezzel egy időben sátortábort állíttatott fel a Dunaszerdahely térségében összegyűjtött hontalan zsidók számára, és gondoskodott róla, hogy Palesztinába jussanak. 1939 tavaszán elintézte, hogy tíz szlovákiai ortodox zsidó fiú csatlakozzon (Sir) Nicholas Winton által kezdeményezett akcióhoz, amellyel zsidó gyerekeket menekítettek a Cseh-Morva Protektorátusból Nagy Britanniába.
Aron Grünhut leglátványosabb akciójával Pozsonyból több mint 1300 zsidó menekülhetett hajón – többek közt az Erzsébet királyné nevű magyar folyami gőzösön – Palesztinába. Az embermentőnek végül önmagát is meg kellett mentenie: 1943-ban Magyarországra szökött, ahol álnéven vészelte át a háborút.
Születésének 120. évfordulóján, 2005-ben kiállítást láthattunk az életéről a Holokauszt Emlékközpontban, az akkori tárlat szervezésében közreműködött a Szlovák Intézet.

Százhetvenöt évesen hunyt el a 350 zsidó gyereket megmentő hős

Meghalt 108 éves korában Georges Loinger, francia ellenálló, aki a második világháború alatt a legváltozatosabb módszerekkel mentette át a gyerekeket semleges területre.
Loinger maga is zsidóként született Strasbourgban 1910-ben, később a francia ellenállás tagja lett. A francia seregben szolgált, amikor 1940-ben elfogták a nácik, s fogolyként elvitték.
Szőke haja és kék szeme miatt titokban maradt, hogy zsidó, és sikerült megszöknie a fogságból, visszatért Franciaországba, ahol csatlakozott egy deportált szülők gyerekeit mentő csoporthoz (Oeuvre de Secours aux Enfants).
Loingernek több módszere is volt a mentésre. A gyerekeket többször elvitte az enyhén őrzött svájci határhoz, egy focipályára, amelyet két és fél méteres kerítések határoltak, de nem volt ott senki. Azt kérte a gyerekektől, focizzanak, aztán az egyiküket megkérte, hogy emelje fel a kerítést, és átrúgta alatta a labdát. A gyerekeknek ezután a határ svájci oldalára kellett mennie „megkeresni” a focilabdát, így ezzel a trükkel hagyták el az országot.
Máskor fekete gyászruhába öltöztette a fiatalokat, és szintén a határ közelébe, egy temetőbe vitte őket. Segítségére volt a határ menti francia település, Annemasse polgármestere, aki addig bújtatta a gyerekeket, amíg el nem jött a megfelelő idő a menekülésre. Egyes adatok szerint 350 gyereket mentett meg a haláltól. Bátorságáért, tettéért több kitüntetést is kapott hazájában, s 2005-ben a francia Becsületrendet is megkapta.

Várkonyi Tibor emlékére

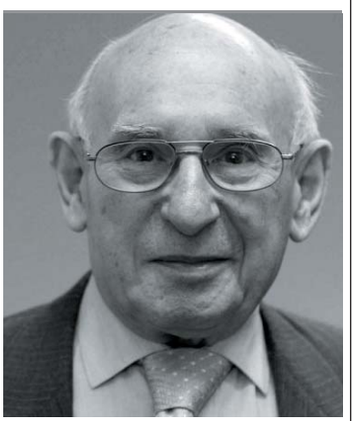

„Meghalt a Tibor” – fogadott január 1-én, az egykori kollegától, lapunk állandó szerzőjétől, Dési Jánostól a szomorú email, amikor hazaértem.
Bár az elmúlt hónapokban, betegsége miatt rendre Várkonyi Tibor írásai nélkül jelent meg a Pesti Sólet, már megbeszéltük, mi lesz a folytatás. Néha nálunk is írt külpolitikát Tibi bácsi, de minket inkább számtalan érdekes utazásra vitt az opera világába. Megismerhettünk zsidó énekeseket, karmestereket, szerzőket. Szinte nem tudtam úgy hívni, hogy ne említette volna, néhány nappal korábban mely előadást vette fel DVD-re.
A Pesti Sóletben olvashattunk gyerekkoráról, melyről keveseknek beszélt, de nekünk mesélt a nagypapákról, a velük töltött őszi ünnepekről. Felidézte a chanukkát, mikor édesapja okítása után, 10 évesen először gyújthatta meg ő a lángokat, miközben Gyuri öccse irigykedett, míg Gabi öccse a kiságyból nézte. Szólt a Wesselényi utcai elemiről, a munkaszolgálatos időkről, így Fertőrákosról, s hogy miként élte túl a borzalmakat, pedig társai – 75 éve – már kis híján elmondták fölötte a Kádist. Emlékezett szüleire, testvéreire, elhunyt családtagjára. Fent biztos őket kereste meg először! Aztán a kedves barátot, Andrassew Ivánt, akitől ő búcsúzott lapunk hasábjain. Alig pár mondatot válthattak, amikor egy hete fogadhatta másik kedves korábbi munkatársat, Szász Istvánt. /Akit az őszi nagyünnepeken rendre láthattunk a Dohányban./
Nyáron azt mondta, zsidó színészekről írna. Elsőként Básti Lajost ajánlotta. Beteg lett, s azt kérte kezdjük 2019-ben a sorozatot.
Tibi bácsi, én – sőt, inkább mi, nagyon várjuk azt a cikket…

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák fölötti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. A Jahrzeit-napon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunk úgy segít Önöknek, hogy közreadjuk, elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

Farkas Jenő	február 1.
Deutsch Marianna Mirjam	február 3.
Schaffer D. Dezsőné	február 3.
Zóber Jenő	február 3.
Hirn Károly	február 14.
Gelber Jolán	február 21.

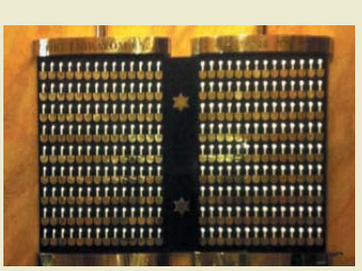

Pesti Sólet • A Dohány utcai körzet lapja • Felelős kiadó: Nádel Tamás • Főszerkesztő: Schiller Zsolt • e-mail: pestisolet@dohany-zsinagoga.hu
Megjelenik havonta • Nyomás: Mediaworks Kiadó és Nyomda Kft., igazgató: Bertalan László, cím: 1225 Budapest, Campona utca 1. • e-mail: nyomda@mediaworks.hu